

עת"א 30857/07/22 - בני סלע נגד שרות בתי הסוהר ואח'

בית משפט לעניינים מנהליים בבאר שבע

בפני: כב' שופט עמית כהן

תאריך: 04 אוגוסט 2022
עת"א 30857-07-22
בקשה מס': 3

המבקש
נגד
המשיבים
בני סלע (אסיר)
שרות בתי הסוהר ואח'

החלטה

רקע

- העותר הגיש עתירה שעניינה: "סירוב מנ"א לתת תשובות בכתב", ובד בבד הגיש בקשה לפטור מאגרה.
- בהחלטה מיום 17.7.22, הועברה הבקשה לפטור מאגרה לתשובת המשיב ובין היתר נקבע שהמשיב ייתן תשובה ראשונית לעתירה, על מנת שניתן יהיה לבחון את סיכוייה.
- העותר ביקש שבית המשפט יעיין בהחלטתו, וכי העתירה תקבע לדיון, משום שלטענתו ההחלטה "חרגה קצת מגדר בקשה לפטור מאגרה של אסיר". לטענת העותר, נוכח תקנה 9 לתקנות האגרות, יש לדון בבקשה לפטור מאגרה במעמד הדיון בעתירה.

המסגרת הנורמטיבית

- אגרת בתי המשפט נועדה להוות השתתפות של בעלי הדין בעלויות ההליך המשפטי וכן אמצעי למנוע הצפת בתי המשפט בעתירות סרק וניצול לרעה של ההליכים המשפטיים. לכן, על בית המשפט לשקול אם להעניק לעותר פטור מלא או חלקי מתשלום אגרה, בשים לב ליכולתו הכלכלית וסיכויי העתירה להתקבל.
- ראו בעניין זה, רע"ב 689/10 מוקדי מועתסם נ' מדינת ישראל (13.4.10):

"על פי תקנה 13(ב) לתקנות האגרות, ינתן פטור חלקי או מלא מתשלום אגרה בהתקיים שני תנאים: האחד - כי אין ביכולתו של המבקש לשלם את האגרה, או שהוא מתקשה בכך באופן ממשי; השני - כאשר ההליך מגלה על פניו עילה בת-סיכוי. לצורך קיום התנאי השני די בסיכוי ברף נמוך. נדרש איזון בין שני התנאים האמורים, שאלה השיקולים העיקריים העומדים ברקעו: מחד, ניתן משקל לזכות הגישה של בעל דין לערכאות, שיש לה מימד חוקתי, גם אם אין הוא בעל אמצעים כספיים; מנגד, ניתן משקל לאינטרס הציבורי במניעת הליכי סרק, המכבידים על מערך ההליכים בבתי המשפט, יוצרים עומס וחוסר אבחנה בין מחלוקות של ממש לעניינים של מה בכך, המביאים לבזבז משאבים ציבוריים ולפגיעה בלתי מידתית בצדדים מתדיינים, המוטרדים לריק לצורך

ניהול הליכים משפטיים".

ובהמשך:

"מנגד, הטלת חובת תשלום אגרה על אסיר, ולו בשיעור מינימלי, מהווה מחסום ומסנן חשוב וראוי מפני הצפת בתי המשפט בעתירות-סרק, וניצול בלתי ראוי ובלתי מושכל של מערכות בתי המשפט. האינטרס הציבורי מצדיק הגנה על מערכת השיפוט מפני הליכים מיותרים, ומסייע להקצאה נאותה של משאבים ציבוריים להליכים הראויים לדין ולהכרעה".

ראו גם בהליך שהתנהל בעניינו של העותר, רע"ב 8411/16 בני סלע נ' שירות בתי הסוהר (17.7.18):

"ברוח דברים אלה קובעת תקנה 14(ג) לתקנות האגרות כי מקום שבו הוגשה בקשה לפטור מתשלום אגרה - ובהתקיים מבחן משולב של היעדר יכולת כלכלית וסיכויי ההליך להתקבל - רשאי בית המשפט לפטור את המבקש מתשלום אגרה, כולה או מקצתה".

ובהמשך:

"עם זאת, השיקולים התומכים בהטלת חובת תשלום אגרה, ולו בשיעור מופחת, חלים גם מקום שבו מדובר בעתירת אסיר וזאת כדי למנוע הגשת עתירות סרק וניצול בלתי ראוי של ההליך השיפוטי".

4. לעניין המועד בו תידון הבקשה, קובעת תקנה 9 לתקנות האגרות כי הבקשה לפטור מאגרה תידון במעמד הדיון בעתירה, אך אין בכך כדי למנוע מבית המשפט לדון בבקשה בטרם הדיון, אם אין דחיפות מיוחדת לשמוע את העתירה בטרם הכרעה בבקשה לתשלום אגרה.

ראו רע"ב 689/10 הנ"ל:

"תקנה זו מלמדת כי באופן חריג, אין קשר תלות הכרחי בין שמיעת עתירת האסיר לגופה לבין תשלום האגרה בגין העתירה, וכי ניתן לכרוך את הדיון בנושא העתירה גופו עם בירור הבקשה לפטור מאגרה. זאת, על שום המשקל והחשיבות המיוחדים הניתנים לעתירות אסיר, שניתן לדון בהן לגופן גם אם נושא האגרה בגין טרם בא על פתורו קודם לדין בעניין".

וכן חוות דעתו של כב' השופט מיןץ ברע"ב 8411/16 הנ"ל:

"[...] ואולם, אין לדעתי בתקנה [תקנה 9 הנ"ל, ע.כ.] כדי להוציא מסמכותו של בית המשפט לדון בבקשת האסיר לקבלת פטור מתשלום אגרה בנפרד מהדיון בעתירה. על פניו מדובר בהוראה טכנית המורה כיצד יתנהל הדיון בבקשת האסיר לקבלת פטור מהאגרה לפני בית המשפט. 'בעת שמיעת העתירה' בית המשפט יכול לדון תחילה בבקשת האסיר לקבלת פטור מתשלום האגרה ולדחות את בקשתו. או אז, פשיטא כי יימנע בית המשפט מהמשך הדיון בעתירה לגופה כל אימת שהאגרה לא תשולם. מאידך גיסא, יכול בית המשפט, אם יחפוץ בכך, לדון בעתירה תחילה, לקבלה, למחקה על הסף - למשל מפני שהוא רואה אותה כטרדנית וקנטרנית - או לדחותה לגופו של עניין. בית המשפט יכול גם למחוק את העתירה על הסף אף מבלי לקיים דיון, לא בעתירה ולא בבקשת האסיר לפטור מתשלום אגרה. סמכות זו נתונה לבית המשפט בתקנה 4(ג) לתקנות עתירות אסירים [...]"

כלומר, התקנה מאפשרת לדון לגוף העתירה אף בטרם שולמה האגרה (בניגוד להליכים אחרים), אך אין הדבר מונע דיון

בבקשה בטרם הדיון בעתירה.

5. העותר בתיק זה הוא עותר סדרתי, אשר הגיש מאות רבות של עתירות. הדין נותן מספר כלים להתמודד עם בעלי דין סדרתיים, לרבות אי מתן פטור מאגרה ומחיקת העתירה על הסף.

ראו פסק דין שניתן בעניינו של העותר כאן, ברע"ב 5916/11 בני סלע נ' שירות בתי הסוהר (21.10.11):

"שנית, הבעיה של עותרים סדרתיים מבין האסירים שהזכרנו מעלה ניתנת לטיפול בדרכים שונות; בלא למצות נזכיר את האפשרות להימנע ממתן פטור מאגרת משפט, ובמקרים קיצוניים במיוחד - הטלת הוצאות לטובת אוצר המדינה."

וכן החלטה בעניינו של העותר, ברע"ב 8411/16 הנ"ל:

"[...] כפי שמציין השופט ד' מינץ, תופעה של בעל דין "טרדן" או "סידרתי" אשר נוקט הליכי סרק רבים, אינה ייחודית למערער דנן ובית משפט זה פעל לא אחת בדרכים שונות כדי להתמודד עמה [...] לרבות בדרך של הטלת הוצאות לטובת הצד שכנגד או לטובת אוצר המדינה [...] לבית המשפט אף נתונה הסמכות להורות על מחיקת הליך מקום שבו נראה כי הוא טורדני או קנטרני [...] באשר לעתירות אסיר אף נקבע בהקשר זה הסדר מיוחד בסעיף 4(ג)(2) לתקנות סדר הדין (עתירות אסירים), התש"ם- [...]".

6. האמור נכון במיוחד נוכח הוראות תקנה 6 לתקנות סדרי דין (עתירות אסירים), תש"ם - 1980, הקובעת כי על בית המשפט לדון בבקשה בדרך המועילה ביותר לדעתו, להכרעה מהירה וצודקת בבקשה:

"בכל ענין של סדר דין שלא נקבע בתקנות אלה, ידון בית המשפט בדרך הנראית לו מועילה ביותר להכרעה צודקת ומהירה."

וכן נוכח הוראות תקנה 5 לתקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט - 2018, הקובעת שעל בית המשפט להביא בחשבון גם את האינטרס הציבורי:

"בית המשפט יאזן, לפי הצורך, בין האינטרס של בעלי הדין ובין האינטרס הציבורי; לענין זה, "אינטרס ציבורי" - נגישות הציבור למערכת בתי המשפט לרבות קיומו של דיון משפטי צודק, מהיר ויעיל, חיסכון במשאבי זמן ועלויות, מניעת הכרעות סותרות ומניעת שימוש לרעה בהליך השיפוטי."

דין והכרעה

7. לאחר שעיינתי בבקשת המבקש, הגעתי למסקנה שדין הבקשה לקבוע דיון בעתירה לגופה בטרם הכרעה בבקשה לפטור מאגרה להידחות, במקרה זה.

8. מדובר בעותר סדרתי, "אסיר נזקק", אשר מציף את בית המשפט בעתירות (כך, לדוגמה בחודש יולי 2022 הגיש העותר 5 עתירות ובימים הספורים של חודש אוגוסט 2022, הספיק כבר להגיש עוד 3 עתירות), דבר הצורך משאבים רבים.

אם יקבעו כל העתירות של העותר לדיון והבקשה לפטור מאגרה תידון במעמד הדיון, יגרום הדבר לעומס בלתי סביר על

יומן הדיונים של בית המשפט יבוא על חשבונם של אסירים אחרים, אשר הדיון בעתירותיהם יידחה. מה גם, שאם יש שמץ של אמת בטענתו של העותר שאין ביכולתו לשלם את האגרה, הרי שגם אם יחויב העותר בתשלום האגרה על חלק מעתירותיו (או כולן), ספק רב אם הוא ישלם את האגרה.

יתר על כן, דיון בבקשה בטרם הדיון בעתירה, יאפשר להכריע בה במהירות וביעילות, זמן רב לפני המועד בו נקבעים עתה עתירות לדיון.

9. נוכח האמור, אני סבור שיש לבחון כל עתירה של העותר לגופה, כך שיערך סינון, ולו ראשוני של עתירותיו, בהיעדר תמריץ אחר לעותר לסנן את עתירותיו ולהגיש רק עתירות שבאמת נחוצות.

בשלב ראשון, יש לבחון אם מדובר בעתירה דחופה, ואם כן, יש לקבוע אותה במועד קרוב, וניתן לדון בבקשה לפטור מאגרה במועד הדיון.

בשלב שני, אם אין מדובר בעתירה דחופה, יש לבחון אם מדובר בעתירה טורדנית ואם כן, למחקה ללא צורך בתשובה.

בשלב שלישי, יש לבחון אם לקבוע שהבקשה תידון בדיון לבקשה גופה, או לאפשר למשיב להשיב, ובהתאם לתשובה להחליט האם לדון בבקשה בדיון לגוף העתירה או קודם לכן, והאם להעניק לעותר פטור מלא או חלקי מתשלום אגרה, בהתחשב באינטרסים השונים כמפורט ברקע הנורמטיבי לעיל, בהתאם לסיכויי העתירה להתקבל ותוך איזון זכותו של העותר שעתירותיו יישמעו וזכותם של יתר האסירים שהדיון בעניינם לא יתעכב עקב הקצאת משאבים בלתי סבירים לעתירותיו של העותר.

10. בענייננו-

לעניין **השלב הראשון**: אין מדובר בעתירה דחופה.

לעניין **השלב השני**: לא ברור האם הטענה שמנהל האגף מסרב להשיב לפניות העותר נכונה ואם כן, מדוע ובאיזה עניין, לכן לא ניתן לקבוע כבר עתה את העתירה טורדנית אם לאו.

לכן, בהתאם **לשלב השלישי**: נדרשה עמדת המשיב, כדי לבחון אם מדובר בעתירה טורדנית ואם לא, האם ניתן להכריע בבקשה לפטור מאגרה בהתאם לטענות הצדדים בכתב או שהבקשה תידון בדיון בעתירה לגופה.

נוכח האמור, אין מקום לשנות את ההחלטה, אלא להמתין לתשובת המשיב ובהתאם לאמור בה להחליט כיצד לקדם את הבקשה לפטור מאגרה.

התוצאה

11. הבקשה לעיון חוזר בהחלטה מיום 17.7.22 נדחת.

12. המשיב ישיב כפי ההחלטה מיום 17.7.22 ובמועד שנקבע בה.

13. לאחר שתוגש תשובת המשיב, ישקול בית המשפט כיצד לדון בבקשה לפטור מאגרה, האם בהתאם לבקשה ולתשובה או במעמד הדיון בעתירה לגופה.

ניתנה היום, ז' אב
תשפ"ב, 04 אוגוסט
2022, בהעדר הצדדים.
עמית כהן, שופט